

Daar de familie DE SORGHIER zo ongeveer alles bewaarde, vond ik ook daar een antwoord op. Midden vorige eeuw had de "Compagnie générale des vignobles" een vaste vertegenwoordiger te Oostende. De man heette L. SWIJCKENS, en was een zeer ijverig man, die zijn klanten regelmatig, - d.i. rond het jaareinde, - een prijskaart bracht. Die kaart was een zeer mooie porseleinkaart, op wier rugzijde de prijslijst gedrukt stond. Telkens schreef SWIJCKENS er bij, dat per fles een som van 20 centiemen moest bijgevoegd worden, en per vat een (hoge) som van 10 frank. Die toeslag moest de verzendingskosten dekken, én, - niet te verwaarlozen ! - om de stadsrechten aan het octrooi te betalen (2).

-----
(1) Ostendiana VI, blz. 165.

(2) Het mag ons niet verrassen, maar de octrooirechten waren te Oostende de belangrijkste bron van inkomsten van de stad, - zie : Rapport sur l'administration...de la ville d'Ostende, dd. 15/12/1853, blz. 42.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (35)

door Aimé SMISSAERT (+)

Weinig scheelde het of schrijver dezès miek heden kennis met het duitsch gevang.

Haperachtig achter nieuws, was hij te weet gekomen dat er een nummer van het Engelsch dagblad The Times, van 21 December 11. in stad was binnengerocht, en wel dat hij het vinden kon in de herberg van een zijner vrienden, de heer Karel FARAZYN, 71 Kristinastraat. Daar naartoe heden namiddag, iets achter den 4 1/2 en met den jongsten zoon Omer, in de keuken gekropen om het nieuwsblad te lezen en eenige aantekeningen te nemen. De lamp was ontstoken geworden en de gordijnen gezakt opdat men van op den koer, die langs den eenen kant de keuken van de herberg scheidt, niets zou zien. Jammaar ja, op zeker oogenblik kwamen 2 duitsche matrozen de keuken binnengestormd, recht op de tafel toe. Omer FARAZYN had de tegenwoordigheid van geest het nieuwsblad onder de tafel te werpen, terwijl schrijver dezès het blad halfvol geschreven papier, dat voor hem lag, verfrommelde en in zijnen zak stak. De duitschers hadden dat natuurlijk gezien en ze schoten toe. Schrijver dezès, na eerst geweigerd te hebben, gaf hun het papier - intusschen had de jongste dochter van M. FARAZYN, Palmyre, onder voorwendsel achter haar vaders bril te zoeken, zich onder de tafel kunnen bukken en de helft van de Times onder haar voorschoot kunnen verbergen. Rap als de wind werd het stuk "verboden vrucht" in verzekerde bewaring, op een afdak, geworpen. Een der matrozen rook echter lont : hij zocht onder de tafel en vond het overschot van het blad. Met eenen boosaardigen glimlach om de lippen - wij zien nog dien lach ! - snauwde hij toe : "Ah ! Zeitungen von England ! Spion ! Kapot schiessen !". Hij vroeg ons waar wij het blad hadden gehaald; wij weigerden beslist te antwoorden vooraleer in tegenwoordigheid van den officier van wacht te worden gebracht.

De tweede duitscher, een met een pelk onder het oog, werd achter de wacht gestuurd. Intusschen stond de andere maar altijd te brommen van "spionnen, kapot schiessen" en dies meer; op zeker oogenblik haald hij iets uit zijn zak, iets dat ruttelde en klonk

lijk ijzer. Wij verbleekten - later bleek het dat wij 't zelfde gedacht hadden : "de branjeletten", (de handboeien). Wij waren mis; het was een horloge met een stuk ijzer of bronzen ketting !

Bijna op het zelfde oogenblik kwam Mevr. FARAZYN, die men uit de Paterskerk was gaan halen, bij en, met hare gewone koelbloedigheid : "'t Is wel een affaire, zei ze, voor een stuk gazet hier dezen namiddag op eene tafel gelaten door een vreemdeling !". Z'had ons de reddingsplank toegestoken !

Weldra kwamen vier mannen van de wacht, bajonet op het geweer, met eenen officier en een onzer ten voorlopigen titel aangenomen politieagenten. Schrijver dezès vroeg aan den officier of hij Fransch kende, en op het bevestigend antwoord, dischte hij hem het fabelken op, uitgevonden door Mevr. FARAZYN. "C'est bien, c'est bien", antwoordde de officier "nous verrons !" ('t Is wel, wij zullen zien).

Wij moesten allen uit de keuken en in de herbergzaal. De verbruikers hadden deze reeds verlaten, en een man der wacht vatte post aan de deur. Gansch het huis werd doorzocht, en zulks duurde schrikkelijk lang, bijzonderlijk voor schrijver dezès, die met den herteklop op het lijft zat bij de gedachte dat men eene huiszoeking te zijnent zou kunnen doen, en dan de hand leggen op zijne notas ! Zonder de minste twijfel zou hij alsdan uit vuile lepels hebben geëten ! Gelukkig kon hij enkele woorden zeggen aan den politieagent, die hem beloofde van zoohaast zijnen dienst zou geëindigd zijn, 't is te zeggen om 7 ure, zijne vrouw te gaan verwittigen.

Eindelijk, na ruim een uur onderzoek, 't gerocht al rond den zessen, kwamen de officier, de 2 matrozen en de mannen van de wacht, van boven : in een koffer hadden zij een fotografisch toestel gevonden, en daarover moest enige uitleg gegeven worden. Nu, dit gereedelijk gedaan, en er werd ook bewezen, dat het toebehoorde aan een duitscher, die aldaar gedurende den zomer had gewoond en in de eerste dagen van de oorlog gevlucht was, zijn koffer nalatend.

Dan werden de namen der betichten opgenomen : M. FARAZYN, Mevr. FARAZYN, Ferdinand, Palmyre en Omer FARAZYN. Schrijver dezès was reeds half en half vergeten door den opteekenenden politieagent, toen een der matrozen, deze met de vlek onder het oog, uitriep : "Und die da !" (En die daar !) - en krak, hij was vast !

Schrijver dezès trok dan zijn stoute schoenen aan en hij wilde beginnen uitleggingen te geven aan den officier doch deze : "Gij hebt onzen argwaan opgewekt met dit stuk papier te verfrommelen". - "O, zulks gebeurde uit schrik !" - "Wij zijn toch geene barbaren" *Leuven* en *Dinant*, die woorden brandden ons op de tong, doch wij konden ons gelukkiglijk inhouden, en wij trachtten den officier te doen verstaan dat eenieder verschiëten zou, ja zelfs schrik zou hebben, wanneer aldus twee matrozen een stille keuken binnenstormen.

"C'est bien, monkelde de duitscher ce ne sera pas beaucoup" ('t Is wel, 't zal niet veel zijn). Hij groette ons op militaire wijze, bevoel aan een der mannen het fotografisch toestel mee te nemen, en weg waren ze !

Wij waren vrij, voorloopig ten minste, en wij hadden tijd en gelegenheid om ons verdedigingsplan stevig vast te stellen : wij waren immers niet grondig onderhoord geworden !

Doch eerst trok schrijver dezes naar huis, om zijne nota's in veiligheid te brengen : 't was de eerste vertiekkeling die ze ondergingen !

* * *

Vandaag kwam de eerste zending, 40 zakken meel aan 39 fr., van het Amerikaanse Komiteit toe. Het Bevoorradingskomiteit ontving tevens een brief van baron RUZETTE, voorzitter van het Provinciaal Komiteit, het goed nieuws brengende dat er te Brugge nog 633 zakken voor Oostende gereed liggen. MM. LEYHAUSEN en VAN VLAENDEREN zullen ze, samen met BITTINGER, gaan afhalen.

Nog een ander goed nieuws : onze onvermoeibare Deken verklaarde heden in 't Bevoorradingskomiteit dat hij te Vlissegheem nog 23 duizend kilos terwe had kunnen koopen.

Zondag 27e December -

VIERENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Kanongebulder, gansch den nacht en gansch den dag, doch meest rond 7 ure.

Concerts gelijk gisteren. Rond 9 ure vloog eene "taube" over de stad, rond 2 ure nog een.

Deze avond, aan Petit Paris, werd een matroos tijdens een gevecht met een "grijze veste", getroffen door een kogel en doodelijk gewond weggedragen.

De volgende plakbrief is uitgeplakt geworden :

Keizerlijke Kommandatuur van Oostende

VERORDENING over den verkoop van BROOD

1. - Meel mag alleen tot het bakken van brood gebruikt worden.
2. - De verkoop van brood mag alleen geschieden in de gemachtigde bakkerijen en in tegenwoordigheid van eenen gemeente-bediende, 's morgens van 7 tot 11 ure (Duitsch uur).
3. - Ieder familie-overste bekomt dagelijks de hoeveelheid brood, waarop hij recht heeft, op de basis aangeduid op eene broodkaart door de gemeenteoverheid afgeleverd.
4. - De prijs van het brood is bepaald op 26 pfennigen (32 centiemen) per kilo. Een minder gewicht van 5 per cent zal toegelaten worden.
5. - De andere uitvoerings-maatregels, door den Gemeenteraad in zitting van 8 December vastgesteld, worden goedgekeurd.

Oostende, den 24 december 1914.

De Stadskommandant,
get. BITTINGER
Kapitänleutnant

* * *

Verscheidene personen der familie FARAZYN, nl. M. en Mevr. FARAZYN, MM. Ferdinand en Omer FARAZYN, moesten heden namiddag om 4 ure in de Kommandantur verschijnen om te verantwoorden over het feit dat er gister ten hunnen huize, een engelsch dagblad werd gevonden.

Alleen M. Omer FARAZYN werd ondervraagd, en dan nog wel gedurende ruim drie kwart uurs. Hij speelde wonderwel zijne rol : een vreemdeling was een glas bier komen drinken en toen hij weg was, had hij op een tafel het blad in kwestie gevonden. Hij had het medegedaan naar de keuken en toen, ongeveer een uur later, schrijver dezes, een vriend zijns vaders, dezen laatste was komen bezoeken, had hij het dagblad gevonden en gewezen op het gevaar dat er bestond dergelijke papieren in huis te hebben. Schrijver dezes had toen het blad beginnen lezen en eenige notas genomen ten einde thuis zijne vrouw inlichtingen te kunnen verschaffen.

Men toonde toen M. Omer FARAZYN het blaadje dat schrijver dezes daags voordien, bij 't binnenstormen der 2 duitsche matrozen, verfrommeld had. Hij erkende het en sedert gister op de hoogte gebracht zijnde, kon hij zeggen wat er op stond. De duitsche officier bekende vlakaf uit ons kattedgeschrift niet te kunnen geraken.

Men deed hem zijne ondervraging teekenen, snauwde hem een "Heraus Schwindel" (hieruit, bedrieger) toe en de familie FARAZYN mocht vertrekken niet zonder 100 frank boet te hebben betaald en het photo-toestel in beslag te hebben zien nemen. (Geen verder gevolg werd aan deze zaak gegeven en schrijver dezes werd nooit verontrust).

Maandag 28e December. -

VIJFENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Slecht weder vandaag, hevige rukwinden uit het Z.W.

Deze morgen rond 8 1/2 ure, komt een tram met gekwetsten van den kant van Middelkerke af.

Gansch den dag door trekken karren met hout Leffinghe- en Middelkerkewaarts op. Weinig boerinnen op de markt, een 6 tal kramen zijn open op de vleeschmarkt.

Deze morgen kwamen veel vrouwen en kinderen van Middelkerke gevluht, daar die gemeente nog altijd beschoten wordt.

Vandaag door de zorgen van het Onderstandskomiteit, de uitdeeling van cokes aan de noodlijdenden. Dit Komiteit heeft nog 400.000 kilos cokes aangekocht.

Heden en morgen moesten de burgerwachten onzer stad, zich aangeven ter miliciezaal op het stadhuis. Nogal wel burgerwachten beantwoordden dien oproep. In de miliciezaal zaten 3 duitsche officieren, die hunne namen, voornamen, geboortedatum en woonst vroegen en hun een stuk (in 't Vl., Fr. en duitsch opgesteld) deden teekenen bij hetwelk zij zich verbonden de wapens tegen Duitschland niet meer op te nemen.

Dinsdag 29e December. -

ZESENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden, gelijk andere dagen, "halen en brengen" van soldaten, hout en voorraad. Rond 9 ure komt, uit de richting van Middelkerke, eenen tram vol met gekwetsten af.

* * *

Wij waren deze namiddag op het stedelijk kerkhof. In den zoogenaamden "Geuzenhoek", zijn thans, op 4 plaatsen na, twee rijen graven van Duitschers.

Er liggen ook slachtoffers van den oorlog in de perken, voorbestemd aan de burgersbevolking.

Woensdag 30e December. -

ZEVENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Daargelaten het toebrengen van talrijke gekwetsten, en kanongebulder uit de richting van Middelkerke, valt er heden niets bijzonders aan te stippen.

Heden ging M. DEMARTELAERE, kondukteur bij stadswerken, naar Middelkerke met een 12 tal mannen om den weg te herstellen - natuurlijk op bevel der Duitschers. Aan de kerk gekomen viel er een houwtser, op een 10 tal meters van hem, op de tramlijn : eene vreeselijke ontploffing volgde en een der werklieden werd tamelijk erg gekwetst.

De stad krijgt bevel 3 hangaars te bouwen voor vliegtuigen dicht aan de hofstede PASSCHYN, op Mariakerke. Ieder hangaar zal 2 vliegtuigen moeten kunnen bevatten.

De houder van het *Hôtel Excelsia*, hoek der Wapenplaats en Vlaanderenstraat, wordt verwittigd dat hij zijne 4 badkamers, van 's morgens 9 tot 's namiddags 6 ure ter beschikking der officieren moet stellen, aan 1 fr. per bad.

De koffijhuishouder van het *Café Berlin*, Witte Nonnenstraat over het Vredegerecht, moest heden 100 frank boet betalen om aan een matroos een halveken anisette geschonken te hebben.

Donderdag 31e December. -

ACHTENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

In den afgelopen nacht, hevig en aanhoudend kanongebulder, en opzending van vele hulptroepen.

Op de markt deze morgen, enkele boter- en groenselboerinnen. De politie heeft maartregelen genomen opdat de beschikbare groensels niet al door de voortverkoopers zouden opgekocht worden. De voortverkoopers mogen bij kleine hoeveelheden koopen - op die wijze kunnen onze huishoudsters ook een weinig groensel bemachtigen. De prijs der groensels is nagenoeg dezelfde als verleden Donderdag. De boter geldt 3.70 f. de kilo.